

OGÓLNOPOLSKIE
TOWARZYSTWO
OCHRONY PTAKÓW

Instrukcja prowadzenia obserwacji terenowych

W ramach projektu pt.

„Wpływ prowadzonej gospodarki leśnej na populacje wybranych gatunków ptaków interioru leśnego w lasach nizinnych Polski”

wersja 2017

Projekt realizowany jest przez konsorcjum Muzeum i Instytutu Zoologii PAN, Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków i Instytutu Badawczego Leśnictwa, na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych (umowa OR.271.3.12.2015 z dnia 18 maja 2015).

Strona internetowa: <http://otop.org.pl/liczymy/projekt-ptaki-lesne/>

Wstęp

Terenowa część programu realizowana będzie w latach 2016–2018. Podczas 3 sezonów lęgowych wykonane zostaną badania umożliwiające rozpoznanie wymogów siedliskowych lęgowych populacji ptaków leśnych i określenie wpływu na te populacje prowadzonych prac gospodarczych. Dzięki zebraniu reprezentatywnych danych w skali całego kraju w oparciu o siatkę wykwalifikowanych współpracowników, a także wykorzystanie zaawansowanych narzędzi analitycznych, możliwa będzie kompleksowa analiza tego problemu. Przeanalizowany materiał pozwoli nakreślić obraz zależności występujących między populacjami ptaków leśnych, a prowadzoną gospodarką leśną. W konsekwencji, możliwe będzie sprecyzowanie zaleceń, dotyczących prowadzenia gospodarki leśnej w sposób wychodzący naprzeciw potrzebie ochrony populacji ptaków w siedliskach leśnych. W długiej skali czasu zapewni to możliwość kształtowania ekosystemów w lasach użytkowanych gospodarczo w sposób zapewniający skuteczną ochronę ptaków, jako jednej z kluczowych, parasolowych grup organizmów zasiedlających lasy.

Organizacja prac

Opiekunami merytorycznymi programu są: Grzegorz Neubauer (kierownik tematu), Zbigniew Borowski i Przemysław Chylarecki.

Koordinatorami regionalnymi w poszczególnych obszarach RDLP, którzy współpracują ze swoimi obserwatorami są:

1. Tomasz Chodkiewicz – RDLP Białystok, Radom, Lublin, Łódź, Warszawa
2. Grzegorz Neubauer – RDLP Szczecin, Toruń, Poznań, Zielona Góra
3. Arkadiusz Sikora – RDLP Szczecinek, Piła, Gdańsk, Olsztyn
4. Tomasz Wilk – RDLP Wrocław, Katowice, Kraków, Krosno

Wyboru obserwatorów dokonują koordynatorzy opierając się na wykwalifikowanych obserwatorach z doświadczeniem gwarantującym sprawną i bezbłędną identyfikację gatunków ptaków leśnych wizualnie i według głosów.

Każdy obserwator współpracuje z odpowiednim koordynatorem i w sytuacjach wątpliwych, zarówno formalnych, jak i związanych z wykonaniem merytorycznym zadania kontaktuje się z nim na bieżąco. Szczególnie istotne jest prowadzenie liczeń zgodnie z niniejszą instrukcją.

Bezpośrednio po wykonaniu kontroli poświęconych na liczenie ptaków obserwator jest zobowiązany wypełnić formularze zbiorcze liczeń na portalu ornitho.pl (do 10 dni od daty kontroli), natomiast po zakończeniu liczeń – nie później niż do 15 czerwca – przesyłać drogą internetową do właściwego koordynatora skany map z notatkami terenowymi oraz **raporty z wykonanych liczeń**.

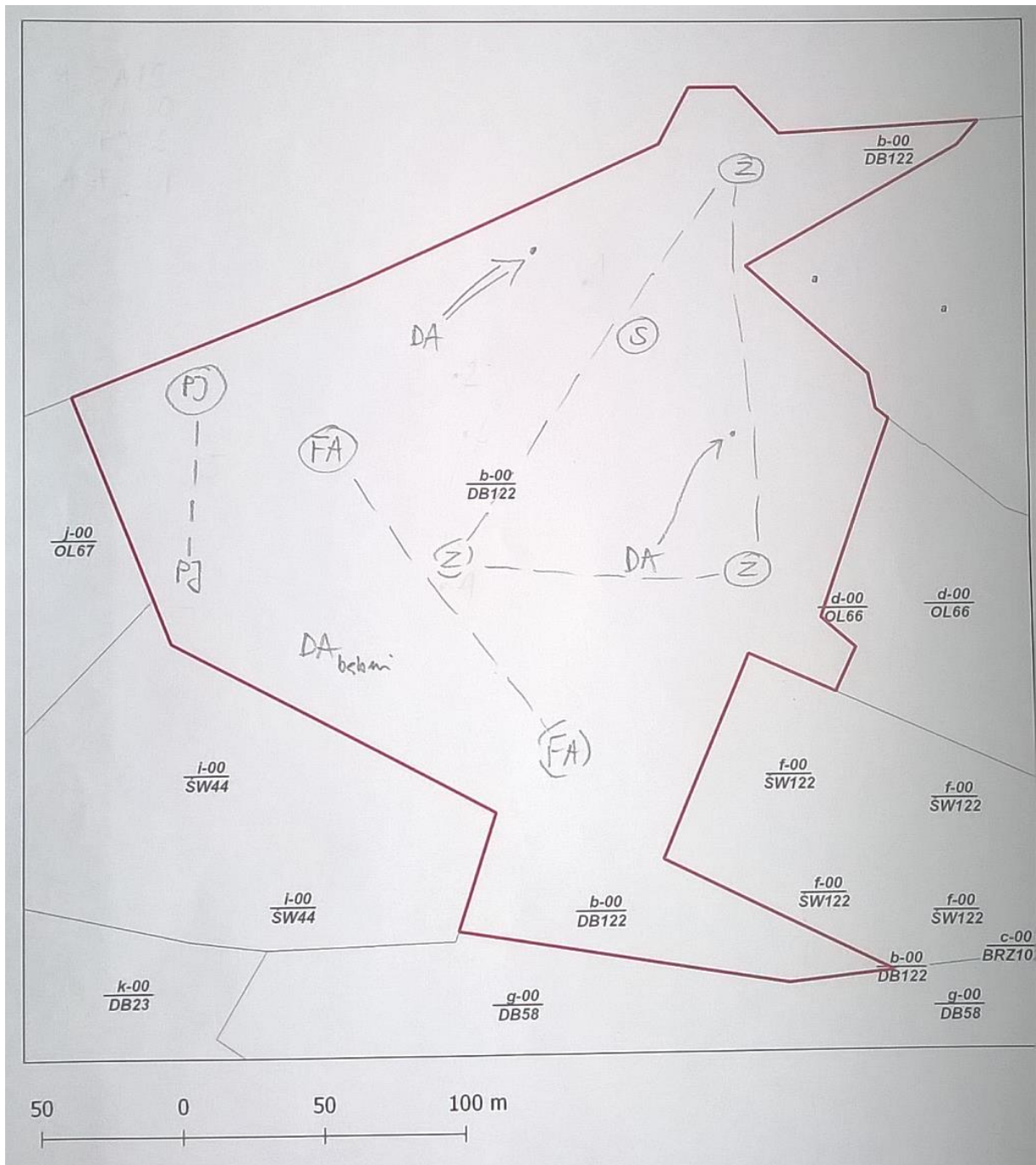
W sytuacji, gdy obserwator nie jest w stanie sprostać zapisanym zaleceniom ze względów losowych, jest zobowiązany poinformować swojego koordynatora najszybciej jak to możliwe. Niedopuszczalne jest powierzenie liczeń osobie trzeciej bez wiedzy koordynatora.

Ogólny opis metodyki

Wykwalifikowani obserwatorzy z doświadczeniem gwarantującym sprawną i bezbłędną identyfikację gatunków ptaków leśnych według głosów i wyglądu, wykonywać będą corocznie cztery liczenia w każdym z trzech sezonów (2016–2018). Terminy liczeń będą dostosowane do wzorców aktywności ptaków leśnych, uwzględniając gatunki aktywne wcześniej (kwiecień – m.in. drozdy, sikory, dzięcioły) jak i te przylatujące na lęgowiska później (maj – np. muchołówki). Dwie kontrole zostaną wykonane w kwietniu i dwie w maju. Obserwatorzy będą poruszać się po wskazanej powierzchni pieszo, kontrolując jej cały obszar i notując wszystkie obserwowane lub słyszane gatunki ptaków.

Obserwator rejestruje dane na schematycznej mapie z naniesioną powierzchnią (właściwym wydzieleniem LP). Notuje wszystkie stwierdzenia ptaków za pomocą skrótów nazw gatunkowych (Załącznik 1), lokalizując obserwacje na powierzchni (rys. 1). Szczególną uwagę należy zwrócić na stwierdzenia równoczesne (dwa samce słyszane z tego samego miejsca), gdyż pozwalają one ustalić minimalną liczbę samców/par na powierzchni. Należy unikać liczenia tych samych osobników więcej niż jeden raz.

W przeciwieństwie do pierwszego roku badań, w sezonie 2017 obserwatorzy nie prowadzą oceny martwego drewna na powierzchni.

Rys. 1. Przykładowy zapis wyników liczenia na powierzchni próbnej.

Liczba kontroli i ich terminy

Liczenia ptaków prowadzone będą podczas 4 kontroli w okresie od 1 kwietnia do 31 maja w następujących terminach:

1. kontrola 01–15 kwietnia
2. kontrola 16–30 kwietnia
3. kontrola 01–15 maja
4. kontrola 16–31 maja

Pomiędzy kolejnymi liczeniami należy zachować przerwę trwającą 10–20 dni.

Pora liczenia i liczba kontrolowanych powierzchni

Liczenia zaczynają się około wschodu słońca i mogą być prowadzone przez 4–5 godzin, jednak nie później niż do godziny 10.30. Podczas jednego poranka obserwator może więc skontrolować zwykle 1–2 powierzchnie, a tylko wyjątkowo 3, jeśli są one zlokalizowane blisko siebie i nie mają zbyt dużych powierzchni jednostkowych (np. po ok. 5 ha).

Przebieg liczenia w terenie

Obserwator prowadzi liczenia poruszając się pieszo po powierzchni (wydzieleniu LP) w dowolny sposób (równoległe trasy, „zygzakiem”), ale w taki sposób, żeby kontrolą objąć całe wydzielenie leśne. Co więcej, trasa przejścia powinna być taka sama podczas kolejnych liczeń zarówno w obrębie jednego sezonu lęgowego, jak i w kolejnych sezonach.

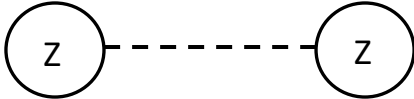

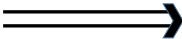
Podczas liczenia obserwator przemieszcza się wolnym marszem. Przeciętnie poświęca ok. 10 minut na 1 ha wskazanego wydzielenia leśnego, co oznacza, że na powierzchni 5 ha spędza ok. 50 minut, a na powierzchni 10 ha ok. 100 minut. Podczas kolejnych liczeń tempo poruszania się i zagęszczenia tras przejść powinno być podobne. Rejestrowany jest czas liczenia na powierzchni z dokładnością do 5 minut (np. 05.15-06.50).

Liczeniami objęte są wszystkie ptaki stwierdzone na powierzchni. Większość rejestrowanych ptaków, to osobniki terytorialne i priorytetem obserwatora jest mapowanie ptaków należących do tej grupy. Jeśli jednak podczas kontroli na powierzchni obecne będą ptaki niełęgowe (np. siedzące w koronach drzew lub żerujące drożdżiki, grubodzioby, krzyodzioby czyże, jery, stadka sikor) itp., to także je notujemy. Natomiast nie notujemy ptaków widzianych w locie nad lasem.

Należy zachować ostrożność i nie notować dwukrotnie tych samych ptaków. Szczególnie ważne są stwierdzenia równoczesne śpiewających samców.

Rejestrowane są wszystkie gatunki. Kody gatunków ptaków są zgodne z tymi stosowanymi w Monitoringu Pospolitych Ptaków Lęgowych (Załącznik 1). Zapisywany jest gatunek, płeć, liczba osobników i kryterium lęgowości (Załącznik 2). Lokalizacje stwierdzeń są nanoszone na schematyczną mapę wydzielenia o zróżnicowanej skali.

Przykładowe zapisy na mapie i ich interpretacja

Symbol	Znaczenie
	śpiewający samiec
	równoczesne stwierdzenie śpiewających samców
	nieprecyzyjna lokalizacja śpiewającego samca
	stwierdzenie ptaka bez oznaczonej płci
	przelot ptaka
	korekta lokalizacji

Prace gospodarcze

Podczas liczeń w terenie notujemy aktualnie prowadzone prace gospodarcze lub ślady po prowadzonych w wydzieleniu pracach wykonanych od zakończenia liczeń w 2016 r. Notujemy rodzaj zabiegu (zręb, trzebież, cięcia pielęgnacyjne, inne) i jego orientacyjny zasięg powierzchniowy. Zanotowane prace można zaznaczyć na mapie terenowej szrafem lub obwiednią.

Dzięcioł średni

Metodyka wykrywania dzięcioła średniego uwzględnia stymulację głosową by podnieść szanse wykrycia gatunku. Jego liczenia odbywać się będą wyłącznie w wytypowanych przez organizatorów wydzieleniach o cechach, które stwarzają dogodne warunki występowania gatunku. Pominięte zostaną wszystkie wydzielenia o charakterze borów (nieodpowiednie siedliska), natomiast będą kontrolowane lasy liściaste i mieszane (udział ponad 40% jednego ze wskazanych gatunków w warstwie drzewostanu – dąb, grab, jesion, olsza – w obrębie wydzielenia); w wieku ponad 80 lat.

Podczas liczeń w kwietniu stosowana jest stymulacja głosowa (wabienie). Punkty wabień oddalone są od siebie 150–200 m i w wydzieleniu o powierzchni ok. 5 ha wystarczające jest zastosowanie stymulacji z 2 punktów wabień, a w wydzieleniu ok. 15 ha – z czterech. Podczas wabienia, należy zwrócić uwagę, czy ptaki nie przemieściły się spoza kontrolowanej powierzchni. W miarę możliwości, punkty wabień powinny być zlokalizowane w centrum badanej powierzchni, by zmniejszyć szanse przywabiania ptaków spoza niej. Jeśli miało miejsce takie przemieszczenie, to taką informację należy podać w wynikach liczeń (zaznaczając na mapie przylot strzałką i wpisując tę informację w systemie ornitho w komentarzu). **Punkty wabień w sezonie 2017 należy w miarę możliwości lokalizować w tych samych miejscach, w których prowadzono wabienie w roku poprzednim.**

Odtwarzanie głosu w miejscu stymulacji powinno trwać 30 sekund, potem prowadzony jest nastłuch przez 60 sekund. Wabienie odbywa się podczas dwóch kontroli w kwietniu. Do wabienia wykorzystywane jest urządzenie mp3 z głośnikiem o mocy wyjściowej 4–8W (Kosiński 2015). Stosowane będzie nagranie przekazane przez koordynatorów.

Zalecenia negatywne

Szczególną uwagę zwracamy na stwierdzenia w strefie przygranicznej badanej powierzchni. Jeśli pojawi się wątpliwość, czy stwierdzenie mieści się na powierzchni, to należy zbliżyć się do tego miejsca na odległość wystarczającą, by wyjaśnić sytuację. Podczas liczeń zapisywane są wyłącznie stwierdzenia w obrębie powierzchni.

Obserwacje nie mogą być prowadzone w czasie niesprzyjającej pogody - opadów deszczu oraz przy zbyt silnym wietrze. Jeśli podczas liczenia nastąpi załamanie pogody, liczenie należy przerwać i powtórzyć w dobrych warunkach.

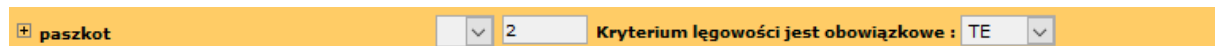
W okresie trwania programu na powierzchni liczeń nie można prowadzić chwytania ptaków.

Wypełnianie formularzy na ornitho.pl

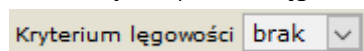
Koordynatorzy regionalni przypisują obserwatorów do odpowiednich powierzchni na portalu ornitho.pl. Aby dodać obserwacje do odpowiedniej lokalizacji wybieramy „Moje lokalizacje w protokole” w lewym menu (dział „Moje obserwacje”). Wyświetla się lista lokalizacji np. LP006, LP467 itp. Możemy zobaczyć lokalizację na mapie po kliknięciu na lupę , lub przejść do wypełniania formularza po kliknięciu na notes .

W pierwszym oknie wyświetla się mapa z granicami wydzielenia. Wybieramy odpowiednie wydzielenie i klikamy „Dodaj obserwacje”. W kolejnym oknie wybieramy datę, godzinę rozpoczęcia i zakończenia liczenia oraz numer kontroli. Przechodzimy dalej i wyświetla się formularz z gatunkami docelowymi dla projektu. Jeśli nie ma gatunku na liście to należy go dodać ręcznie korzystając z wyszukiwarki na samym dole formularza. Uwaga! Wyniki zapisują się jedynie dla gatunków podświetlonych na pomarańczowo. Gatunki dla których nic nie wpisujemy, pozostają na szarym tle i nie są zapisywane przez system.

Dla **gatunków lęgowych** wpisujemy sumę wszystkich osobników stwierdzonych na powierzchni i wybieramy odpowiednie, najwyższe kryterium lęgowości:

Jeśli nie ma pola dla kryterium to klikamy w plus po lewej stronie i rozwijamy okno na dodatkowe informacje. Kryterium lęgowości możemy dodać na samym dole:

Po rozwinięciu wyświetla się też pole na **proporcje płci**. W górnym pasku wpisujemy sumę wszystkich osobników lęgowych, natomiast w szczegółach wpisujemy podział na płć. Uwaga! Osobników nieoznaczonych nie wymieniamy w szczegółach. Przykład dotyczy 4 osobników bogatki: 2 śpiewających samców (kryterium TE), 1 samicy oraz 1 nieoznaczonego osobnika.

☰ bogatka 4

Szczegóły Mapa [Duplikuj gatunek]

Komentarz

Komentarz Ukryty komentarz

Czas

- -

Liczba	Płeć	Wiek			
2	2×	samiec	nieznany	×	
1	1×	samica	nieznany	×	

[\[dodaj więcej osobników\]](#)

Inne dane

Ukryte dane

(odpoczywający) Siedlisko :

Kryterium lęgowości TE

Śpiewający lub odbywający loty godowe samiec stwierdzony co najmniej przez 2 dni w tym samym miejscu (zajęte terytorium) lub równoczesne stwierdzenie wielu samców w siedlisku lęgowym danego gatunku

Dla osobników nielegowych musimy dodać osobny rekord. W tym celu wybieramy „Duplikuj rekord” i pojawia nam się kolejny wiersz dla gatunku. Tam możemy wpisać liczebność nielegowego stada. Na koniec klikamy „Zapisz jako lista wszystkich gatunków w ramach programu”.

Zadania obserwatora w 2017 roku

- wykonanie 4 liczeń ptaków zgodnie z instrukcją;
- przekazanie wyników bezpośrednio po liczeniu poprzez wypełnienie formularzy na ornitho.pl
- przesłanie raportu z liczeń w 2017 r. do 15 czerwca do odpowiedniego koordynatora. Raport powinien zawierać: 1/ opis wykonanych prac wraz z podsumowaniem wyników liczeń; 2/ skany map z notatkami terenowymi; 3/ eksport z bazy ornitho.pl wyników 4 liczeń ptaków; 4/ wyniki liczenia dzięcioła średniego (wraz z informacją o dwóch kwietniowych kontrolach, podczas których stosowane było wabienie, nawet jeżeli gatunek nie został stwierdzony); 5/ informacje na temat prowadzonych w wydzieleniu prac gospodarczych w 2017 r. Skany map i eksport z ornitho (plik MS Excel) powinny zostać równolegle przesłane e-mailem w formie elektronicznej.

Materiały i urządzenia przydane podczas liczenia:

- mapa terenowa do zapisywania wyników liczeń ptaków
- kompas, odbiornik GPS
- aktualne zezwolenie na wjazd do lasu (podczas liczenia zostawiamy za szybą samochodu)
- dokument potwierdzający prowadzenie prac terenowych

Załącznik 1. Kody gatunków ptaków stosowane podczas prac terenowych

Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska
HA	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik	RR	<i>Regulus regulus</i>	Mysikrólik
CCN	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny	B	<i>Buteo buteo</i>	Myszołów
PJ	<i>Parus major</i>	Bogatka	MEM	<i>Mergus merganser</i>	Nurogęś
SC	<i>Sylvia communis</i>	Ciarniówka	AQP	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy
TX	<i>Tetrao tetrix</i>	Cietrzew	NC	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Orzechówka
ANC	<i>Anas crecca</i>	Cyraneczka	TV	<i>Turdus viscivorus</i>	Paszkot
AR	<i>Ardea cinerea</i>	Czapla siwa	CF	<i>Certhia familiaris</i>	Pęczacz leśny
PN	<i>Parus montanus</i>	Czarnogłówka	CB	<i>Certhia brachydactyla</i>	Pęczacz ogrodowy
PC	<i>Parus cristatus</i>	Czubatka	KT	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Piecuszek
CS	<i>Carduelis spinus</i>	Czyż	SU	<i>Sylvia curruca</i>	Piegża
TI	<i>Turdus iliacus</i>	Drożdżik	KC	<i>Phylloscopus collybita</i>	Pierwiosnek
U	<i>Upupa epops</i>	Dudek	PP	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Pleszka
DL	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Dzięcioł białostrzygi	MC	<i>Motacilla cinerea</i>	Pliszka górską
DM	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny	MA	<i>Motacilla alba</i>	Pliszka siwa
DA	<i>Dendrocopos major</i>	Dzięcioł duży	PM	<i>Prunella modularis</i>	Pokrzywnica
DE	<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni	BB	<i>Bubo bubo</i>	Puchacz
PT	<i>Picoides tridactylus</i>	Dzięcioł trójpalczasty	FAT	<i>Falco tinnunculus</i>	Pustułka
PU	<i>Picus canus</i>	Dzięcioł zielonosiwy	SXA	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk
PV	<i>Picus viridis</i>	Dzięcioł zielony	SXU	<i>Strix uralensis</i>	Puszczyk uralski
DI	<i>Dendrocopos minor</i>	Dzięciołek	AE	<i>Aegithalos caudatus</i>	Ranieszek
CE	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Dziwonია	E	<i>Erithacus rubecula</i>	Rudzik
C	<i>Carduelis chloris</i>	Dzwoniec	PHA	<i>Pandion haliaetus</i>	Rybołów
SB	<i>Sylvia borin</i>	Gajówka	TRO	<i>Tringa ochropus</i>	Samotnik
BC	<i>Bucephala clangula</i>	Gągoł	PL	<i>Parus palustris</i>	Sikora uboga
LC	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek	CO	<i>Columba oenans</i>	Siniak
PY	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Gil	SL	<i>Scolopax rusticola</i>	Słonka
TU	<i>Tetrao urogallus</i>	Gluszek	LUM	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Słowik rdzawy
CT	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Grubodziób	LUL	<i>Luscinia luscinia</i>	Słowik szary
CP	<i>Columba palumbus</i>	Grzywacz	PA	<i>Parus ater</i>	Sosnowka
TB	<i>Bonasa bonasia</i>	Jarząbek	G	<i>Garrulus glandarius</i>	Sójka
SN	<i>Sylvia nisoria</i>	Jarząbatka	GP	<i>Glaucidium passerinum</i>	Sóweczka
ACG	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrząb	PIP	<i>Pica pica</i>	Sroka
MG	<i>Milvus migrans</i>	Kania czarna	LE	<i>Lanius excubitor</i>	Srokosz
MM	<i>Milvus milvus</i>	Kania ruda	LF	<i>Locustella fluviatilis</i>	Strumieniówka
SA	<i>Sylvia atricapilla</i>	Kapturka	T	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Strzyżyk
FAS	<i>Falco subbuteo</i>	Kobuz	CC	<i>Carduelis carduelis</i>	Szczygieł
TM	<i>Turdus merula</i>	Kos	S	<i>Sturnus vulgaris</i>	Szpak
SE	<i>Sitta europaea</i>	Kowalik	TF	<i>Turdus philomelos</i>	Śpiewak
J	<i>Jynx torquilla</i>	Krętogłów	AT	<i>Anthus trivialis</i>	Świergotek drzewny
ACN	<i>Accipiter nisus</i>	Krogulec	AP	<i>Anthus pratensis</i>	Świergotek łąkowy
COX	<i>Corvus corax</i>	Kruk	LN	<i>Locustella naevia</i>	Świerszczak
LOC	<i>Loxia curvirostra</i>	Krzyżodziób świerkowy	KS	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Świstunka leśna
ANP	<i>Anas platyrhynchos</i>	Krzyżówka	PEA	<i>Pernis apivorus</i>	Trzmielojad
GG	<i>Gallinago gallinago</i>	Kszyk	EI	<i>Emberiza citrinella</i>	Trznadel
CU	<i>Cuculus canorus</i>	Kukułka	ST	<i>Streptopelia turtur</i>	Turkawka
SS	<i>Serinus serinus</i>	Kulczyk	AO	<i>Asio otus</i>	Uszatka
TP	<i>Turdus pilaris</i>	Kwiczot	OR	<i>Oriolus oriolus</i>	Wilga
CM	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek	AFU	<i>Aegolius funereus</i>	Włochatka
L	<i>Lullula arborea</i>	Lerka	KD	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	Wójcik
AB	<i>Carduelis cannabina</i>	Makolągwa	COC	<i>Corvus corone</i>	Wrona
PE	<i>Parus caeruleus</i>	Modraszka	HI	<i>Hippolais icterina</i>	Zaganiacz
FA	<i>Ficedula albicollis</i>	Muchołówka białoszyja	Z	<i>Fringilla coelebs</i>	Zięba
FP	<i>Ficedula parva</i>	Muchołówka mała	AL	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek
M	<i>Muscicapa striata</i>	Muchołówka szara	RI	<i>Regulus ignicapilla</i>	Zniczek
FH	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Muchołówka żalobna	GR	<i>Grus grus</i>	Żuraw

Załącznik 2. Kryteria statusu lęgowego

Zachowanie	Symbol	Kategoria
<ul style="list-style-type: none"> Pojedyncze ptaki obserwowane w siedlisku lęgowym Jednorazowa obserwacja śpiewającego lub odbywającego loty godowe samca 	O S	Gniazdowanie możliwe (A)
<ul style="list-style-type: none"> Para ptaków obserwowana w siedlisku lęgowym Śpiewający lub odbywający loty godowe samiec stwierdzony co najmniej przez 2 dni w tym samym miejscu (zajęte terytorium) lub równoczesne stwierdzenie wielu samców w siedlisku lęgowym danego gatunku Kopulacja, toki Odwiedzanie miejsca nadającego się na gniazdom Zachowanie lub głosy niepokoju sugerujące bliskość gniazda lub piskląt Budowa gniazda lub drążenie dziupli 	PR TE KT OM NP BU	Gniazdowanie prawdopodobne (B)
<ul style="list-style-type: none"> Odwodzenie od gniazda lub młodych (udawanie rannego) Gniazdo nowe lub skorupy jaj z danego roku Gniazdo zajęte Gniazdo wysiadywane Ptaki z pokarmem dla młodych lub odchodami piskląt Gniazdo z jajami Gniazdo z pisklętami Młode zagniazdowniki nietotne lub słabo lotne albo podloty gniazdowników poza gniazdem 	UDA GNS ZAJ WYS POD JAJ PIS MŁO	Gniazdowanie pewne (C)